

Förtroendevald

Uppgifter för valberedning

Inledning

”Demokrati är både ett sätt att organisera våra samhällen och ett sätt att lösa maktfrågan”. Så beskrivs demokrati i olika uppslagsböcker.

Under 1800-talet var det den växande frikyrkorörelsen som banade väg för demokratiska processer. I frikyrkan hade alla – kvinnor och män – samma möjligheter att påverka och vara med om att fatta beslut.

I dag är detta en självklarhet i Sverige.

Föreningsliv bygger på demokratiska processer. Jag tycker om ordet förtroendevald. Den som är förtroendevald har fått förtroendet av andra att utföra vissa uppgifter.

Att ingå i en valberedning är att vara förtroendevald och valberedningen ska ha en viktig roll i föreningen som inte alltid uppmärksammas.

I dag beskrivs den moderne svensken som postmodern individualist som inte vill engagera sig. När man möter detta som valberedning är det är särskilt viktigt att söka visa på ett annat perspektiv som handlar om delaktighet och gemenskap.

I materialet Förtroendevald har jag sökt ta fram det positiva att vara engagerad i föreningar – inte minst i RPG-föreningar.

Jag hoppas detta kan hjälpa dig i din uppgift.

November 2022

Curt Karlsson

För att få igång tankeprocesser får du här två exempel att fundera över.

Mitt i verkligheten

Så här...

Det är årsmöte i RPG-föreningen i Näshult. Stämningen i föreningen och i årsmötet är positiv. Under de senaste månaderna har det kommit flera nya medlemmar. Beslut tas i punkt efter punkt i dagordningen. Ditt namn föreslås när det är dags att välja valberedning. Du känner tacksamhet över att övriga medlemmar vill att du ska få detta uppdrag. Det handlar om ett viktigt förtroendeuppdrag. Många vill engagera sig i styrelsearbetet vid nästa val av styrelse och i andra uppgifter.

Hur går du vidare med arbetet i valberedningen?

Hur ser din strategi ut?

Eller så här:

Det är årsmöte i RPG-föreningen i Hultnäs. Stämningen är inte den bästa. Några tänker tillbaka på hur det var förr. Det går lite trögt med de olika besluten. Det förväntas att styrelsen ska ha totalansvar för all verksamhet. Styrelsen å sin sida behöver förnyas eftersom flera vill lämna ifrån sig sina uppdrag. När man kommer till punkten valberedning i dagordningen är det ingen som vill engagera sig. Du känner ändå, trots allt, att du vill göra ett försök att engagera dig och lovar ställa upp ett år i valberedningen. Du tror på förnyelse och får många uppmuntrande bekräftelser. Du har också fått löfte om en stödgrupp som ska hjälpa dig.

Hur går du vidare med arbetet i valberedningen?

Hur ser din strategi ut?

Mina anteckningar:

Postmodern individualist eller ökat intresse för engagemang?

Hur kommer det att bli i framtiden för RPG?

Om man följer forskningen om engagemang i föreningsliv och volontärarbete - eller civilsamhället som det ofta kallas - visar den att det finns ett slags motsatsförhållande. Den moderne svensken brukar ibland få etiketten att vara postmodern individualist med minskat intresse för föreningsliv. Men den beskrivningen kan vara missvisande.

Intresset för ideellt engagemang, verkar öka främst i verksamheter som kan beskrivas som ”enfrågerörelser”. Man engagerar sig under en kortare tid. Det blir ett slags projektänkande.

Samtidigt kan det vara svårt att få ett mer långsiktigt uthålligt engagemang. Det har uppstått ett slags individualistiskt tänkesätt som handlar vilken nytta man själv har av att engagera sig.

Att ha förmåga att balansera mellan dessa ”motpoler” är en viktig uppgift som måste uppmärksammas. Den som vill öka medlemmarnas engagemang bör först ställa frågan vad är drivkraften för att engagera sig. Hur tar man vara på eldsjälarna?

Vad kan exempelvis RPG tillföra, dels på individnivå, dels på samhällsnivå?

Det finns i många sammanhang en tydlig tendens eller längtan efter att få del av värderingar som är hållbara. Det verkar vara ett uppvaknande där man efterlyser kristna värderingar.

För RPG ska detta ses som en utvecklingsmöjlighet. RPG har en värdegrund som håller. Detta är viktigt att ta vara på.

Delaktighet

För att känna sig delaktig och engagerad talar man om tre viktiga grundläggande principer för att öka motivationen:

- **Tillhörighet**
- **Kompetens**
- **Frihet**

TILLHÖRIGHET innebär att man upplever att man är en del av ett sammanhang och är respekterad för den man är och det man gör. Det formas en vi-känsla. Vi gör något tillsammans.

KOMPETENS innebär att man känner sig delaktig i den uppgift man har. I kompetensen tar man vara på personliga egenskaper och erfarenheter som kan bli till nytta även för andra. Kunskap ska också ses som kompetens.

FRIHET innebär att man kan ha olika valmöjligheter att genomföra uppdraget och möjligheter att påverka. Man känner sig stimulerad samtidigt som man får del av andras uppmuntrande synpunkter.

Om frivilligarbete

Det finns olika flera motiv till varför man vill vara med i ett ideellt frivilligarbete. Att ta reda på drivkraften kan vara till hjälp för att hitta olika uppdrag som ger tillfredsställelse och mening. Exempel på drivkrafter som nämns i olika undersökningar:

- Att påverka, förbättra eller bidra till samhället
- Att känna sig nyttig och behövd
- Att få använda sina kunskaper och färdigheter som berör fler än en själv
- Att göra den egna livshistorien meningsfull
- Att skaffa sig personlig erfarenhet inom visst område
- Att ha roligt
- Att betjäna andra
- Att få uppleva glädje och tillfredsställelse över att kunna hjälpa någon annan

Enligt volontärbyråns undersökningar svarar man så här på frågan vad man fått ut av sitt frivilliga engagemang:

80 % känner sig behövda och nyttiga

60 % haft kul

51 % har lärt sig mer om hur andra har det

31 % har skapat mening i livet

29 % har fått nya vänner

19 % har fått bättre självförtroende

Upplevelser av volontärarbete

- några röster

"Jag är van att vara volontär och det är det absolut bästa jag vet. Att kunna engagera sig utan att förvänta sig att få något tillbaka är den bästa känslan man kan få".

"Det finns så många människor i vår förening som ger så mycket av sin tid. Att få jobba med det och kunna stötta våra frivilliga ger mig väldigt mycket mening".

"Min drivkraft är att hjälpa andra".

"Min drivkraft som volontär är att se glädjen, sammanhållningen och gemenskapen hos de här människorna, säger Anna. De är stolta över det de gör och de är så fina mot varandra. Att se den medmänskligheten gör att jag skulle kunna engagera mig ideellt alla dagar i veckan".

Några kom ihåg!

Curt Karlsson delar personliga erfarenheter

Jag ingår, och har ingått, i olika valberedningar och fått en del erfarenheter som jag vill dela med mig av. Kanske det kan bli till hjälp för dig.

Uthållighet

En valberedning bör arbeta långsiktigt och vara uthållig. Man får inte ge sig om man får nej när man frågar vid de olika kontakterna. Istället får man träna sig att ta nya tag. Flera gånger kan man tappa modet och varit nära att ge upp. Då är det bra att lägga uppgiften som valberedning åt sidan en tid för att sedan komma igen.

Lyssna

Ibland kan det vara bra att lyssna på röstläget hos den person som kontaktas. Det kan vara så att personen säger nej, men i svaret finns en aning av ja i rösten. Då kan detta vara en öppning där man ber att få återkomma.

Ärlighet

Det är lätt att enbart beskriva vissa delar i uppdraget. Det kan bli en besvikelse om man inte beskriver helheten, exempelvis hur ofta man träffas, vad uppdraget innebär och att det är ett förtroendeuppdrag det handlar om. Var tydlig.

Årsmötet beslutar

Det är föreningens årsmöte som beslutar. Valberedningens uppgift är att söka ha ett helhetsperspektiv för föreningen och vara fristående från olika eventuella ”särintressen” som kan uppstå.

Skapa nätverk, tydligt uppdrag

Sök engagera personer som kan vara till hjälp med personkontakter. Bilda nätverk och informera föreningen om valberedningens arbete. Om det behövs är det bra att ta fram referenser. För valberedningen är det viktigt att veta vad som ingår i valberedningens uppgifter.

Som valberedning har man någon form av tystnadsplikt i de samtal som delas i förtroende. Var försiktig med den information du får.

Artikeln är hämtad från hemsidan Förening.se

Uppgifter för valberedning - att vara förtroendevald

Valberedningen har en central roll i en ideell förening. Valberednings främsta arbetsuppgift är att ge förslag till nya förtroendevalda. Valberedningen ska ge förslag till nya ledamöter till styrelsen och till revisorer. Det är därför bra om de som sitter i valberedningen är aktiva i föreningen, deltar på sammanträden, aktiviteter och andra sammankomster, så de känner till vilka personer och kompetenser som finns. ⁱ

De ska kontinuerligt studera det som händer i föreningen, hur föreningen utvecklas och om det finns brist på viss kunskap eller erfarenhet. Läs protokoll från styrelsemöten och kanske delta på styrelsemötena är två lämpliga metoder. Vissa föreningar har diskussionsforum på Internet som kan vara lämpliga för valberedningen att följa. Detta för att vara uppdaterade om vilka samtal som förs i föreningen. Att tala med medlemmar och styrelseledamöter om deras syn på styrelsens förmåga att leda föreningen är en viktig del av valberedningens arbete.

Årsmötet väljer vilka som ska sitta i valberedningen. Hur många ledamöter samt för hur lång mandatperiod de sitter, ska regleras i stadgarna. Utifrån föreningens verksamhet och dess behov ska valberedningen söka efter personer som tillsammans utgör en bra representation av föreningens medlemmar samt bidrar med kunskaper och erfarenheter till föreningens ledning. Valberedningen ligger direkt under medlemmarna och är därför självständiga från styrelsen. De ska inte ta order från styrelsen utan arbetar, precis som styrelsen, på förtroende från föreningens medlemmar.

Det underlättar valberedningens arbete om det finns riktlinjer för hur de ska verka i föreningen. De som väljs av årsmötet till att sitta i valberedningen måste ha kännedom om vad det innebär. I många föreningar har valberedningen fler arbetsuppgifter än att ge förslag på personer till förtroendeuppdrag. Det kan vara att med styrelsen förbereda årsmötet genom att finna lämpliga personer som kan sitta i presidiet: dvs. vara mötesordförande och mötessekreterare. Uppdrag för valberedningen kan också vara att komma med förslag på personer till andra poster i organisationen, som ledare för olika utskott eller representanter till olika samarbetsgrupper.

Läs mer:

Förening.se

Volontärbyråns rapporter

Forskning om ledarskap

Tänk frivilligt, Svenska kyrkan

Konsten att förändra, Svenska EFS-rådet

ⁱ Artikeln kommer från Förening.se som ger tips om hur man kan arbeta i en förening